

slušného úřadu.⁴⁹⁾ Poručník sám s poručencem nemůže jednat. Opatrovník koná právní jednání za opatrovance s jeho svolením. Poručník i opatrovník mohou pro nedbalost neb zneužití moci býti zbaveni svých práv dozorcím úřadem na návrh svědčence, jiných úřadů, organisací nebo jednotlivců. O stížnostech proti nim rozhoduje předsednictvo přísl. výk. výboru.

Kap. 3. a 4. toho oddílu a celý IV. oddíl obsahují předpisy formálního práva, jednající o nesporném řízení ve věcech osobního stavu. Kapitola 3. upravuje řízení ve věcech poručenských a opatrovnických, kap. 4. o zkoumání duševního stavu osob choromyslných a slabomyslných. Oddíl IV. jedná o zápisech v listinách osobního stavu a to v kap. 1. jsou všeobecné předpisy, kap. 2. obsahuje předpisy o zápisu narození, úmrtí, sňatku, rozlukách a j. K zákoníku je připojen jako dodatek nařízení všeruského ústř. výk. výboru a rady lid. komisařů RSFSR., v kterém je pořízen seznam zákonů RSFSR., zrušených rod. zákonem z r. 1927.

K novelisaci zákona o společnostech s ručením obmezeným.

Jiří K a r á s e k (Praha).

V rámci povšechných reformních a unifikačních prací v oboru práva obchodního, byly zahájeny ministerstvem financí též přípravné práce pro novelisování zákona o společnostech s ručením obmezeným. Maje zhodnocovat význam a dosah zamýšlené novelisace, pokládám za účelné i nezbytné povšimnouti si předem jak přítomného právního stavu této formy asociací, tak i zběžně se dotknout jejího historického vývoje.

Společnost s ručením obmezeným vznikla v Německu koncem minulého století a je výsledkem úsilí o konstruování společenské formy, při níž by členové nepřijímali tíživé břímě neobmezeného osobního ručení, jak jest tomu na př. u veřejné obchodní společnosti, při které by však kmenový kapitál tvořený vklady společníků poskytoval věřitelům společnosti dostatečný fond k uspokojení jich pohledávek. Celkem řečeno, byla vytvořena společnost kapitálová, která se vyznačuje znaky společnosti individuální. Po vzoru německého zákona z 20. května 1898 vypracován pak i zákon rakouský z 6. března 1906, č. 58 ř. z., platný nyní na území Československé republiky. Změna hospodářského a průmyslového podnikání po světové válce dala vznik zákonům o společnostech s r. o. i v jiných státech, tak v Polsku nařízením z 8. února 1919, v Bulharsku zákonem z 8. května 1924, ve Francii zák. ze 7. března 1925,

⁴⁹⁾ Je sporné, zda-li úřad toto jednání povoluje neb schvaluje. Podle Freunda stačí schválení.

dále osnovám italské, švýcarské a maďarské. Jak řečeno, naše republika přijala pro své země historické rakouský zákon č. 58-1906 ř. z., platnost rozšířena zákonem z 15. dubna 1920, č. 271 Sb. z. a n. i na bývalé země uherské.

Nejběžnější definice charakterisuje společnost s r. o. jako sdružení dvou nebo více osob, provozující podnik pod společnou firmou, při čemž společníci neručí osobně za závazky společnosti, nýbrž účastní se společenského podnikání pouze vklady. Typickou pro společnost s r. o. jest široká možnost podnikání, jež není vázáno na obchody, nýbrž dle § 1 může býti společnost zřízena ke každému podle zákona přípustnému účelu, na př. dobročinnému neb zábavnému. Druhý odst. § 1 taxativně vylučuje pouze provozování obchodů pojíšťovacích (souhlasně stanoví i právo německé a francouzské) a činnost politickou. Přes tuto v právu obchodním výjimečnou povahu jest však společnost s r. o. vždy společností obchodní. Druhý odst. § 3 vyslovuje postulát státního povolení (koncese) u určitého předmětu podnikání společenského a jmenuje dopravu železniční, vydávání zástavních listů nebo založených bankovních dlužních úpisů a shánění a dopravování vystěhovalců. V tomto ohledu uplatňuje se tedy systém koncesní, jenž projevuje se nejen při vzniku stanov, nýbrž i při jejich změně, kterou nutně vyžaduje snížení nebo zvýšení kmenového kapitálu. Pro ostatní případy platí tudíž systém normativní, vyjádřený posledním odstavcem § 3, dle něhož není jinak u společnosti s r. o. k zápisu do obchodního rejstříku (t. j. zároveň i vzniku, který teprve tímto se uskutečňuje) třeba státního schválení. Ovšem zmíněný odstavec mlčky předpokládá, že bylo zadost učiněno předpokladům zápisu obsaženým v prvním odstavci § 3, totiž: 1. že byla uzavřena smlouva společenská, 2. že byli zřízeni jednatelé (představenstvo). Obsahové náležitosti společenské smlouvy obsahuje § 4, který v posledním odst. žádá, aby stanov y byly zřízeny ve formě notářského aktu. Jest samozřejmé, že stejné formy bude vyžadovat i každá změna stanov (§ 49), zrušení společnosti (§ 84) a jiná společnosti se týkající jednání.

Bod 3. a 4. § 4 stanoví jako obligatorní náležitosti společenské smlouvy udání výše kmenového kapitálu a výše vkladu, jež musí splatit každý společník na kmenovou jistinu. Stran prvého určuje § 6, odst. 1. 20.000 Kč jako minimum, kmenový vklad pak nesmí být menší 500 Kč (vyjímkou 200 Kč při společnostech ku provozování místních drobných a silničních drah, a pak při námořních společnostech plavebních, jejichž kmenový kapitál nečiní více 200.000 Kč, § 13 a 14). Tyto vklady, t. j. 500 resp. 200 Kč musí být splaceny alespoň jednou čtvrtinou, nejméně však 250 resp. 100 Kč. Ovšem možny jsou též vklady nepeněžní (přínosy, aporty).

(Ku srovnání lze uvést minimální hodnoty kmenových kapitálů v různých státech: Rakousko 20.000 šil., Německo 20.000 M, Francie 25.000 fr., Polsko 2000 zl. fr., Bulharsko 200 tisíc lvů; v osnově maďarské se zamýšlí 10.000 pengö, ve švýcarské

20.000 fr., v italské 50.000 lir. Z toho je zřejmo, pomýšlí-li se u nás na zesateronásobnění dosavadní sazby, jak bude níže uvedeno, vykazovala by minimální suma základního kapitálu výši oproti jiným státům značnou; okolnost tato byla by na jedné straně k zajištění posice věřitelů jistě užitečná, na druhé straně však skutečnost ta by vrzdila, či často činila by vznik společnosti nemožným, což vzhledem k prospěšným účelům, jež někdy společnosti s r. o. sledují, by nebylo zajisté vítaným.)

Vzhledem k tomu, co bude později pověděno, nutno se ještě zmínit o § 29 zák., který žádá obligatorně zřízení dozorčí rady, je-li počet společníků vyšší než 50 a přesahuje-li suma kmenového kapitálu výši 1.000.000 Kč; pro ostatní případy jest zřízení dozorčí rady fakultativní. Dále ještě § 39, odst. 2., který stanoví, že každých 100 Kč převzatého kmenového vkladu poskytuje při hlasování na valné hromadě jeden hlas, při čemž se zlomky pod 100 Kč nepočítají. Ovšem ustanovení toto jest pouze povahy subsidiární, neboť ve společenské smlouvě může býti stanoveno jinak s tím ovšem obmezením, že každému společníku musí náležeti alespoň jeden hlas.

Jak patrně, bylo v dosud uvedeném přihlédnuto nejvíce k ciferným ustanovením zákona a to z toho důvodu, že tohoto bodu bude se většinou týkati zamýšlená novelisace. Jestliže nutnost novelisovati sazby peněžité (nejen ve sféře práva obchodního) stala se akutní již za války světové, projevila se ještě naléhavěji po válce, kdy v důsledku změněných poměrů valutních staly se sazby tyto mnohdy paradoxními. To, že k valorisaci sazeb nedošlo již dříve, lze vysvětlit stále neustálými a rok od roku se měnícími poměry měnovými, jejichž stabilisace bylo nutné i rozumné vyčkati. U nás přineslo částečnou nápravu nařízení vlády ze dne 27. července 1920, č. 465 Sb. z. a n. o zřizování společností s ručením obmezeným a společností akciových (komanditních na akcie), o zvyšování základního kapitálu těchto společností a zakládání pobočných ústavů, které navázalo a zároveň zrušilo ministerské nařízení z 3. září 1918, č. 323 ř. z. a ještě jiná dvě. Dle § 2 zmíněného nařízení č. 465-1920 vzhledem k mimořádným poměrům způsobeným v hospodářském životě válkou a přechodem z válečného do mírového hospodářství, podrobuje se zápis společnosti s r. o. nebo usnesení její na zvýšení kmenového kapitálu do obchodního rejstříku, nebo zápis usnesení cizozemské společnosti s r. o. na přenesení sídla z ciziny do tuzemska, dohledu ministerstva vnitřa, jemuž je soud povinen zamýšlený zápis oznámit a toto může proti zápisu od 6 neděl od dojití oznámení soudu, činit proti tomu námitky. Třebaže tímto nařízením byla dána správnému orgánu možnost dohledu na vzrůstající společenské podnikání, přece nebyla tím odstraněna závada, vznikající z kolise mezi ustanoveními zákona a požadavky přítomného života.

U nás zákon z 21. března 1929, č. 31 Sb. z. a n. valorisoval sice zesateronásobně trestní sazby peněžité, čímž zároveň valorisoval i trestní sazby zákona o společnostech s r. o., obsa-

žené v §§ 124 a 126 zák., avšak dosud nedošlo k valorisování sazeb soukromoprávních. Jak již bylo řečeno výše, pomýšlí se na zdesateronásobnění dosavadních sazeb. Tu si nutno klásti otázku, zda je vhodné, aby tohoto násobku bylo použito povšechně, bez rozdílu na všechny sazby, či zda pro určité nebylo by vhodné jinaké odstupňování. O výhodách či nevýhodách zdesateronásobnění minimální sumy základního kapitálu bylo už mluveno. Vzniká otázka, zda jest vhodné stejně postupovat u sumy ve smyslu § 29, která by tím vzrostla na značnou výši deseti milionů. Neboť nelze podceňovat význam důležitého kontrolního orgánu, jakým jest dozorčí rada a jest třeba uvážit, že někdy právě společnosti finančně slabší potřebují vzhledem k účelu, jež sledují, dozoru nad svým hospodařením, což dosáhnouti bylo by, právě pro enormní sumu tvořící předpoklad zřízení dozorčí rady, leckdy vyloučeno.

Dalším požadavkem obsaženým ve vývodech zájmových kruhů jest odstranění přísného formalismu, který se projevuje v nutnosti slavnostní formy, totiž notářského aktu při určitých právních jednáních, jakými jsou na př. zřízení a změna stanov, převzetí nových kmenových vkladů, převod závodních podílů inter vivos atd. Ratio tohoto ustanovení spočívá v myšlence zákonodárce, aby touto solemní formou stížen byl převod členství, snadný u společností kapitálových, a jest skutečně nesporné, že v prvé řadě tento formalism vštěpuje společnosti s r. o. rysy společnosti individuální.

V další řadě přichází v úvahu znění posl. odstavce § 6 zák., jednajícího o vkladech nepeněžních (přínosech, apportech). V paragrafu tomto se prostě praví, že ve smlouvě společenské osoba společníkova, převzatý předmět, peněžitá suma, za níž se majetkové předměty přejímají, jednotlivě přesně a úplně mají býti určeny. Strohé toto ustanovení může pak v praxi vésti k tomu, že přínosy budou úmyslně přeceněny, jen aby se dosáhla minimální výše kmenového kapitálu, takže společnost vstupuje pak v život s finančním podkladem značně nejistým.

Konečně pak při novelisaci vystoupí jistě do popředí otázka, zda zachovati systém koncesní, či zda systém normativní má nastoupiti na jeho místo i u předmětů podnikání v zákoně taxativně vyjmenovaných, jejichž schválení jest dnes vyhrazeno moci státní.

Je živé lidské telo objektem občianskeho práva?

Julius Virsik (Bratislava).*)

Vec vo smysle fyzickom stane sa vecou vo smysle právnickom a následkom toho i objektom práv, alebo sa stane subjektom tým, že ju pozitívna právna norma za objekt alebo

*) Zkrátená práca z obč. seminára p. prof. Dr. Fr. Roučka.